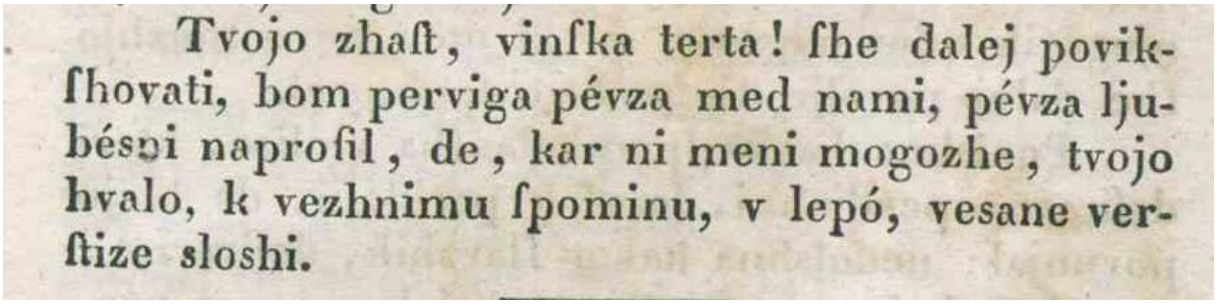
Prof. dr. Urška Perenič

Prof. ddr. Igor Grdina

Hiša Zdravljice: Podstreha

Kar zadeva Vertovca: njegova predstavitev bi bila v spodnji, kletni etaži, v podstrešni pa samo:

Tvojo zhaſt, vinſka terta! ſhe dalej povikſhovati, bom perviga pévza med nami, pévza ljubésni naprofil, de, kar ni meni mogozhe, tvojo hvalo, k vezhnimu ſpominu, v lepó, vesane verſtize sloshi.

To je iz članka: Kmetijske in rokodelske novice, 1. letnik, št. 3, 19. julij 1843, str. 12; članek ima naslov *Vinske terte hvala* in je še na prejšnji strani; oblikovalec naj se odloči, ali bo bohoričico zamenjal z gajico, obdržal pa tip črk – če gre za množičnost recepcije, je skorajda treba tako narediti.

Kar zadeva Prešerena, bi se predstavil nastanek Zdravljice, in sicer:

1.) s katerim od rokopisov iz časov pred Poezijami; najbolj likovno zanimiv je rokopis v Rokopisni zbirki NUK, ki nosi signaturo MS 471 št. 3; to je rokopis v bohoričici in s prečrtanimi verzi ter dopisanimi novimi; papir je tudi luknjast; drugi rokopisi so bolj izčiščeni, manj je popravkov; na predlaganem rokopisu je tudi prvotni naslov pesmi, tj. Zdravica ob novini leta 1844
Dostopno prek: https://dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-VWDGYH0E/6b1f7f4e-584c-42d8-b043-c297221d2d95/PDF
2.) Zdravljica v verziji, kot je bila zapisana v cenzurni izvod Prešernovih poezij; ta izvod se hrani v Rokopisni zbirki NUK, nosi signaturo MS 788; pesem je brez ene kitice (tj. brez tiste, ki se začne z: V sovražnike z oblakov), ker je Prešeren vedel, da bi ne šla skozi cenzuro; vendar je cenzor za neobjavljivo označil tudi kitico, ki se začne z verzom: Edinost, sreča, sprava – to da je mogoče razumeti v panslovanskem duhu, panslavizem pa ni sprejemljiv; lahko se poleg prečrtane Zdravljice prikaže tudi prva stran tega rokopisa, kjer je pečat z rdečim voskom in pripombami; oblikovalec to lahko uporabi, ker je barvito, pa vrvice …
Dostopno prek: https://dlib.si/stream/URN:NBN:SI:IMG-Z9KPMAS7/7da9c009-93b3-4920-a063-c84f617ab07c/PDF
3.) Prva objava Zdravljice v Kmetijskih in rokodelskih novicah, letnik VI, številka 17, 26. april 1848, str. 69 (številči se namreč celoten letnik, ne posamezne številke); tu bi se predstavila celotna prva stran časopisa, skupaj s pesmijo Jožefa Hašnika Svobodni Lenart – tako se vidita dva pogleda na revolucijo 1848; dosegljivo na dlib: https://www.dlib.si/listalnik/URN_NBN_SI_DOC-9JWAEOHS/index.html

4.) Končna objava v zborniku Krajnska čbelica V: Kranjska čbelica Pete bukvice, Ljubljana 1848, str. 25–27: https://www.dlib.si/listalnik/URN_NBN_SI_DOC-NTBGLVVX/26/index.html To je končna avtorjeva verzija teksta, izšla nedolgo pred njegovo smrtjo.

1 in 2 so dosegljive tudi v faksimilu v prilogi knjige: I. Grdina, Prešeren, politika in poezija, Ljubljana: NUK, 2023; primerek je najbližje Podnanosu v Goriški knjižnici Franceta Bevka v Novi Gorici.

Če je prostor, se lahko predstavi tudi zakonodaja; kratek povzetek z dokumenti je tule:

https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/odz/ureditev/drzavniSimboli/!ut/p/z1/tVdbd6I6FP4rvrjWnAfKToIE5g205aalorbVl1lcoqVLoEMpzvjrJ9Yzq1MYQY9HXrIS93fJTmJ2xIX4KC5Sv4xXfhFnqb_m_flC_marjmY7BgIgeh_Gg6krX6seggGI9-JCXIRp8VI8ifNo24my8C1hafHaKfEVdCHrRPnWL1OWdLZBlr91Yd_3O285i-KClb9H4s5rnATZOu7CNsr9cv0ch_6O_SWMI3EOCFPKqCTIMvQEidGl4KuqIsiKorClL2GKkfjwbtex3ImqIw1c4xbAMt3h0O3PwKCSuOA_67dez9rNxr0dD0CDnqfahCCDz6aCNzwJg4UcdTocDRHo6B3fQL_HNwh8xqvoBqwZMSQymoKBcAvelE_0_1kAZvgd37CajfidwQb_QFHVv6JoMlg6tccqBuI65Lj5HxIY4fPwtLp-eKDy9QNTcVRCDB214L2T8bWApvyRNn1SxZt8U1rmnQaOohNQ5Ba8iU_VrwksGo7HpJZ_4xoNeMDIMq1bDUNfPs__7NT51w3u8HDg06C6fw2PYhjrQ-fe7GPCmRrPj_f7_DcEfMbj6QDGU_eGyIZFxhau4g3s9Tge66MJEG4fGvVv6L_4hgkedf4_Avp3NzxAHw_uru8RIHyc_gH_kl7Vr9FX9WsJOg1fyd8En5j_-gRPzF8t4Kj9d8A_tkib_pzj6cEL6p4f8DJmG3GWZnnCb_fJx_XqB0EPfEkVsByoghQwWQiIBAIlMqK-CoEUMtGsKQCgncKU2H2b_8Mr0pkKLfTyZel7l6WnF6V3z8293Vbd8GIwfv7-faHxii9LC_ajEB__LPm6kPCS7pkXcGlWxiHrwlG6nBbno_5oxd36xZMQp8tMfPwvGanct17DdpEpVqIQB4Iik0iQZEI5fSgJeIlUmaEIBcxvTrg0uDB977L09KL0U-my9Ofm3m4r5do3e_1p87zrdbKAt2zf8zupn2dhvPY7X_bj_3ThKIN_PxUnpO7jFukZCr_mHNezTR3GtGHhj3pk2W23UFvq_qenIfexWmfB_pWqpQFReK5ytmQ5y6_ecj78VBQvr1-7XGuz2Vytsmy1ZldhlnThb5Cn7JUb_RwpviSJQn7Ghz9hbpebzXSZ9APlj-ZBKZT6KG9-knW5b7dD9qD9AunZspk!/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/

Da se uporabiti ustavni člen o himni, zakonski člen o njej. O debati, kako do himne, kakšni so bili nasprotni predlogi – to je zanimivo, a je odvisno od tega, ali je prostor. Kaj likovno zanimivega pa v teh dokumentih ni. Gre za zapisnike (in še to skrajno malomarno pisane, z napakami v imenih).

DELO V ZGORNJI SOBI BI POTEKALO TAKO: KO SE ODLOČI – SVOJE POVE ARHITEKT OZ. OBLIKOVALEC – KAJ BO PREDSTAVLJENO, MIDVA NAPIŠEVA KRATKE PODNAPISE, KI BODO OB SLIKI ALI POD SLIKO. ARHITEK OZ. OBLIKOVALEC POVE, KAKO VELIKE BODO SLIKE; VEČINOMA SO MAJHNE, TAKO DA NE BO MOGOČE PREDSTAVITI V VELIKOSTI ORIGINALA, KER BI SE TO

VIDELO SAMO Z MAJHNE RAZDALJE; ROKOPIS JE PISAN PAČ ZA POSAMIČNIŠKO BRANJE, PREDSTAVITEV PA BO ZA SKUPINE.

NEKOLIKO DALJŠI, VENDAR NE PREDOLG TEKST SE NAPRAVI ZA KODNO PREDSTAVITEV, VENDAR JE TREBA DOLOČITI OBSEG.

Kar zadeva Prešernovo podobo: če bo predstavljena s sliko ali s striparsko risbo, naj se upošteva standardna podoba – Franza Kurza zum Thurna und Goldensteina; nastala je leto po smrti F. prešerna, slikar je pesnika poznal:

https://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Pre%C5%A1ern-Goldenstein.jpg

Upoštevati gre pa, za stripovsko risbo, tudi tole miniaturo:

https://www.rtvslo.si/kultura/dediscina/v-zagrebskem-muzeju-odkrili-doslej-neznan-portret-franceta-preserna/587076

Prešernovi lasje so bili nekako takšne barve, kakor je tu (po ustnih pričevanjih); bil je pa občutljiv na sive lase in mu jih je Ana Jelovškova pulila (verjetno je bilo to kar znano, zato ga je Kurz zum Thurn und Goldenstein naslikal tako temnolasega po smrti, ko je bil čas za idealizacijo; miniatura, ki se hrani v Zagrebu, pa je še iz časa Prešernovega življenja.

Morda pride za striparsko upodobitev oz. ilustracijo kaj prav tudi podatek Prešernove najboljše učenke, pesnice Luize Pesjakove, ki pa je v svojem avtobiografskem spisu Iz mojega detinstva omenila Prešernove sive oči. Za več gl: https://dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-OH2PICVT/23a69bd4-7702-40a6-a247-cc8e8ec75db6/PDF (4. odstavek, ki se začne z Živ še stoji pred mano ...).

Za nekakšen vezni člen med Prešernom in Premrlom (v podstrehi) predlagamo dvoje:

1. omembo prve pobude za uglasbitev Zdravice, ki jo je dal Anton Aškerc oz. uredništvo Ljubljanskega zvona leta 1901, kar je tudi letnica, ko je Ivan Zajec na Dunaju v svojem ateljeju dokončal kip Prešerna, ki naj bi se postavil v Ljubljani. Gl. Dostavek uredništva v Ljubljanskem zvonu, št. 21, str. 66 in 67; beremo: »Ta Zdravica bi bila mnogo lepša in naravnejša slovenska marseljeza, nego pa za nas neprimerni
Naprej [zastave slave], ako bi se našel skladatelj , ki bi ji zložil pravi napev, ki bi vžigal in dvigal . . . »

   Dostopno na: https://dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-PSTVNFFR/1c5d61bb-1244-44ca-9836-4f8e38996357/PDF

2. dogodek odkritja Prešernovega spomenika leta 1905, katerega obširen opis iz Ljubljanskega zvona je tule: https://dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-QH06UA5A/7f7b2333-20a0-49a7-8a3a-082405dd0a94/PDF

Tega bi se dalo primerno povzeti in dati potem morda obširnejši opis prek QR-kode. Tu je tudi podoba slavnostnega odkritja: https://dlib.si/stream/URN:NBN:SI:IMG-D4HMTSQL/b36042c6-b613-4100-b2d0-9c5a985dee97/IMAGE

Tudi tole je prosto dostopno: https://dlib.si/details/URN:NBN:SI:IMG-0FA7LTKK